

15 MÕÕDUKAT VÄIDET

1. Väikerahvas vajab püsijäämiseks tasa-kaalustatud ja turvalist ühiskonda – selle tagab mõõdukas poliitika.

2. Ei tohi olla teineteisele vastanduvat Toompea Eestit ja omavalitsuste Eestit.

3. Euroopa palgad ka Eestisse.

4. Aus maksumaksja on riigi tugisammas.

5. Kulutused kultuurile, haridusele ja tervishoiule arvatagu maksumaksja tulust maha.

6. Tasuta haridus peab olema tagatud.

7. Erastamisväärtpaberid jäägu erastamisel samaväärseks rahaga.

8. Igäihel olgu võimalus saada omanikuks.

9. Nii era- kui riigimajade üürnikud peavad saada ühesugused tagatised.

10. Mõõdukate tee on säästliku arengu tee, mis tasakaalustab majandusliku arengu mõju elukeskkonnale.

11. Tööandja ja töövõtja koostöö tagab majanduse edukuse.

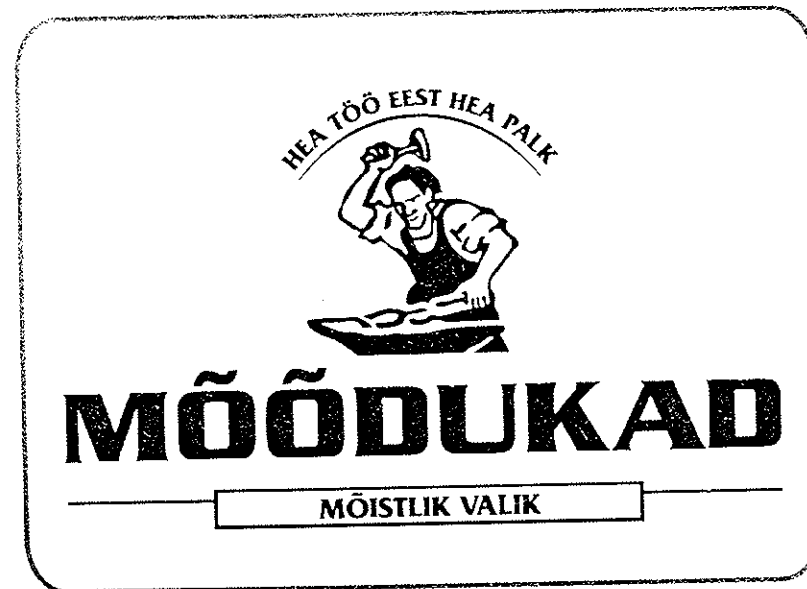
12. Nii laste päevahoid kui võimalus lapsi koolieani kodus kasvatada peab olema tagatud.

13. Sotsiaalkindlustussüsteem vajab nii eri põlvkondade kui ka vaesemate ja rikkamate vahelist ühiskondlikku kokkulepet.

14. Eesti maaelu kaitseks tuleb saavutada kokkulepe kõigi poliitiliste jõudude vahel.

15. Tuleb saavutada piirikokkulepe Venemaaga.

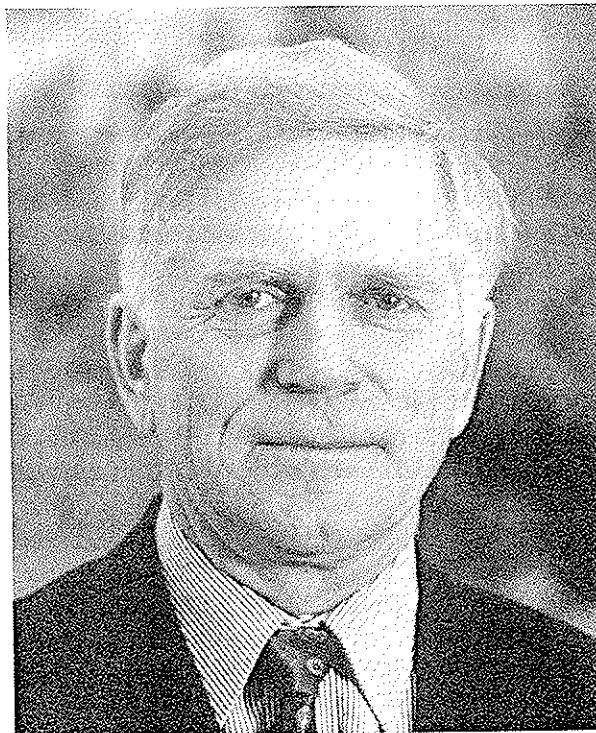
EMKE * ESDP
EAKL

EESTI RIIGIKOGU VALIMISED
05. MÄRTSIL 1995

Valimisliit «Möödukad» ühendab kahte erakonda – Eesti Maa-Keskerakonda (EMKE) ja Eesti Sotsiaaldemokraatlikku Parteid (ESDP). Kolmandaks osapooleks on Eesti Ametiühingute Keskliit (EAKL). Meie nimekirjas kandideerib ka mitmeid erakondadesse ja ametiühinguisse mittekuuluvaid inimesi, kes on meiega ühinenud just selle valimisprogrammi alusel, mida käesolevaga Teile esitleme.

© ESDP Kirjastus
Tallinn, jaanuar 1995
Toimetanud ja
kujundanud A. Mandre
Trükitud 1000 eksemplari
AS Trükkal

Mis on Möödukate Mõte?

Möödukad on olnud Eesti hajali kiskavas parlamendielus liitev osa. Just seda osa on jälle vaja.

Meil on ja jäävad kindlad põhimõtted. Me ei hüüa ühekülgsid loosungeid, vaid taotleme harmooniat kogu ühiskonda.

Töö kiidab tegijat.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'A. Mandre'.

000
000
102
505
000 000
108
505

Olles 50-aastase igakülgse ja eesmärgikindla ahistamise tagajärjel sattunud hääletu vähemuse rolli, taastas EESTI RAHVAS riigi, mis pidi saama alusepanijaks, arendajaks ja kaitsjaks uuele ühiskonnale. Ühiskonnale, mille liikmed ei tunneks ennast ilmajäetuna homsest päevast. Kolm aastat tööd ja katsumusi iseisvas riigis on meid toomas jõuka ja demokraatliku Euroopa lävele, kuid selle arengu tulemusi naudib esialgu vaid väike osa meie rahvast. Täna seisame silmitsi valikuga - millist teed edasi minna? Millises eesti ühiskonnas tahame elada järgmisel sajandil?

108
505

Kas loome eeldused inim- ja loodussõbraliku ühiskonna tekkeks nagu meile kultuuriliselt lähedastes Euroopa riikides? Või vaatame pealt, kuidas Eesti hakkab sarnanema mõne sotsiaalselt kontrastse ühiskonnaga Ladina-Ameerikas, mis justkui endast mõistetavalt tõukab endast välja elanikkonna vaesemad kihid?

606
201

Möödukate valimisliitu koondunud poliitikuid ühendab taotlus näha Eestit demokraatliku ja tasakaalustatud ühiskonnana. Tahame, et otsuste tegemisel oleks esindatud ka nende inimeste huvid, kelle elujärg sõltub oma töö tulemuslikkusest, oma palgast või pensionist.

000

Möödukate tee on kogu rahvale turvalist homset tagav ühiskond, kus Euroopa tasemel hindadega kaasnevad ka Euroopa tasemel palgad!

204

Riik, kellel on odavad ametnikud ja odavad õpetajad, ei saa olla edukas.

108

Euroopalik heaoluühiskond eesti moodi - see on hea töö eest hea palk kõvas eesti rahas.

MAJANDUS

Möödukate arvates on riigi kohustuseks majanduse valdkonnas:

401
401

* edendada euroopaliku turumajanduskeskkonna loomist, sealhulgas kaasaegse väärtpaberituru väljaarendamist;

606 * tagada kõlbeline konkurents; /
504 kat; /
502 * arendada eelarvepoliitikat, mis tagab - eesti kultuurij ja hareduse arengut, inimeste turvalisuse ja toimetuleku, infrastruktuuri ja asustuse ühtlase arengu kogu riigi territooriumil; - Eesti riikluse tugevuse ning sise- ja välispoliitika toimivuse. 411 301

Maailmaturg

Et võimaldada eesti toodete ja teenuste pääsu maailmaturule ning kindlustada majanduse arengut, peab riik tagama:

* tingimused eesti teaduspotsentiaali rakendamiseks teadusmahukasse ja kõrgtehnoloogiale rajatud tootmisesse; 1 411

* infrastruktuuride arenemise; 412

* soodsad tingimused eesti toodete ekspordile. 406

Kõrged palgad

201
201
401
000
201
201

Tööjõu jätkuvalt madal hind ei saa olla ühiskonna arengu aluseks. Tööjõu hind peab olema tasakaalus Eesti majanduse konkurentsivõime, tööoskuste ja kvaliteedi tõusuga. Edukas tööandja ei ole kunagi nii rikas, et maksta madalat palka kehva töö eest. Hea töö nõuab aga head palka. Kõrgete palkade poliitika eeldab eesti kauba ja teenuste kõrget kvaliteeti ja konkurentsivõimet. Kindel vahend palkade tõstmiseks, nõrgestamata samas ettevõtte majanduslikku olukorda, on töö efektiivsuse suurendamine. Väike, väheste maavaradega Eesti riik peab orienteeruma kõrge kvalifikatsiooniga ning hästi tasustatud tööjõu maksimaalsele rakendamisele.

Majanduspoliitika arengusuunad

403
410
411
506
411

Koos kõrgete palkade poliitikaga toetame neid majandusharusid, mis viivad Eesti XXI sajandi alguseks iseseisva ja omanäolise majandusega riikide hulka, teevad Eestist võrdväarse ja arvestatava partneri teistele. Kõrgemate palkade poliitika nõuab aga töö efektiivsuse olulist suurendamist, kõrgtehnoloogilise teabe rakendamist ja töötajate oskuste ning hariduse märgatavat tõusu. Seepärast me peame õigeks teadusmahukate ning kvalifitseeritud tööd nõudvate valdkondade eelisarendamist ja investeerimist töötajate koolitusesse.

Mida peab andma riigi majanduspoliitika eesti rahvale?

On vaja saavutada:

408 * sisemajanduse kogutoodangu stabiilne kasv vähemalt 4% aastas sajandi lõpuni; /

401 * investeringute suurenemine; /

* inflatsiooni taseme vähenemine kuni 10%-ni aastas; /

408 701 * palgataseme 6-8-kordne tõus sajandi lõpuks; /

504 * kindel alus pensionide ja peretoetuste tõusuks. /

EELARVE- JA MAKSUPOLIITIKA

Eelarve

000 Eelarve tuleb koostada lähtudes Eesti arengu prioriteetidest ja majandusprognoosidest, mitte aga seniste kulutuste ülekandmisest tulevikku. / Selles me näemegi riigi suunavat rolli majanduse arengus. /
403 Eelarve koostamise aluseks peavad saama riigi arengukavadele tuginevad riiklikud programmid. / See võimaldab maksumaksjate raha sihipärast kasutamist ja tagab stabiilse arengu. /

403 Riigi osa sotsiaalselt tasakaalustatud arengu tagamisel eeldab riigieelarve mahu suurenemist. / Samas peavad **Möödukad** oluliseks tasakaalustatud eelarvet ja krooni stabiilsust, mis tagab ühiskonna arengu sotsiaalse kindlustunde ja turvalisuse. /
504

Maksupoliitikas on **Möödukatel** kavas:

408 * mitte tõsta peamisi maksumäärasid vaatamata hetke madalale maksukoormusele; /

408 * tõsta teatud tarbimisvaldkondade makse (luksuskaubad ning teenused jms); /

402 * anda maksumaksjale võimalus valida, kas maksta oma tuludelt makse või investeerida neid ise nii endale kui ühiskonnale tulutoovalt (näiteks sotsiaal- ja kultuurivaldkonna arendamiseks).

Maksude maksmine

303 Eelarve maht suureneb, kui parandada maksude laekumist riigieelarvesse. / Tõhustada tuleb maksude laekumise kontrollsüsteemi. /
303 Maksude maksmisest kõrvalehoidmine on kuritegu. / Maksukohustuste
605

täitmine peab saama iga firma usaldusväärssuse kriteeriumiks. / Koda-601
nikueetika peab jõudma sellise tasemeni, kus riigi petmist ei peetaks enam vägiteoks. / Maksuameti kohuseks on maksudest kõrvalehoidjate
601 avalikustamine. / 601

Aus maksumaksja on demokraatliku riigi üks tugisambaid.

Et tagada maksude täielik laekumine, peab riik eraldama piisavalt vahendeid maksu- ja tolliameti väljaarendamiseks. 303

Maksude diferentseerimine

Nii tarbimise kui ka tulude maksustamine peab olema diferentseeritud. / Tulude ümberjaotamine on paratamatu ning ühiskonna tasakaalustatud arengu huvides vältimatu. / 408 412

Me taotleme osalist tulumaksust vabastamist paljulapselistele perekondadele / samuti inimestele, kes töötavad eluvaldkondades, kus normatiivne alus tulude ja kulude arvestamiseks puudub (näiteks talunikele, vabakutselistele kirjanikele, kunstnikele jt). / 706 701

Inimestele ja ettevõtetele tuleb luua võimalused kultuurile, haridusele ja tervishoiule tehtavate kulutuste mahaarvamiseks tema tuludest. / Hariduse, teaduse, kultuuri ja sotsiaalteenuste osas tuleb rohkem rakendada käibemaksust vabastamist. / 402 402

Üksikisiku tulumaks

Me taotleme üksikisiku tulumaksu puhul progresseeruvat maksu- määra / mis võimaldaks vähendada madalate ja kõrgete isikutulude sotsiaalselt ohtlikku erinevust. / Kuid seni, kuni Eesti palgatase pole jõudnud Euroopa võrreldava tasemeni, võib progresseeruva tulumaksu rakendamine tuua soovimatuid sotsiaalseid ja majanduslikke tagajärgi. / Seetõttu peame vajalikuks rakendada sajandi lõpuni eelkõige selliseid reaaltulude erinevust vähendavaid vahendeid, mis tõstaksid madalasse tulugruppi kuuluvate isikute sissetulekuid (maksuvaba osa suurendamine jms). / 408 606 408 504

OMANDIREFORM

Omandisuhete reformid on jõudnud juba nii kaugele, et mõne aasta pärast korraldab omandisuhteid üksnes tavaline tsiviilõigus. /
Meie ülesandeks on reformide tee kõhklematult läbi käia. / Valitud teel 605

000 seismajäämine tähendaks tagasilangemist/ Praegu peame hoolt kand- 504
ma selle eest, et omandisuhete muutumine oleks meie ühiskonna liikme-
tele kergemini talutav ja et me suudaksime uues olukorras kiiremini ko- 706
handeda/ Reformide tagajärjel tekkinud vastuolude lahendamise kiiren-
damiseks tuleb luua nõuande-, toetuste- ja krediidisüsteem/

000 Omandi-, eriti aga maareformi läbiviimise pearaskus langeb ko-
303 halikele omavalitsustele./ Täideviimise edukus sõltub riigi ja kohalike
301 omavalitsuste huvide ühtsusest ja tegevuse kooskõlast/ Reformi kord ja
301 põhimõtted vajavad järjekindlat selgitamist kõigile selles osalejatele./
000

Erastamisväärtpaberid

305 Kaheaastase töö tulemusena loodud süsteemi rakendamine an-
000 nab võimaluse kogu rahva osaluseks tootmisvahendite ja kinnisvara
401 erastamises./ Nüüd on igal soovijal võimalus saada omanikuks./ Võrd-
305 väärselt rahaga peab saama kasutada erastamisväärtpabereid maa,
401 korterite, ettevõtete aktsiate ja muu vara erastamiseks./ Mõõdukate
305 arvates ei ole omanikuks saamise õigus mitte nõukogudeaegsete teene-
401 te ja tutvustega "kompetentsetel", vaid neil ettevõtjatel, kelle tegelik
komptentsus selgub eelkõige ausas konkurentsis, kus määravaks on
võimekus ja usaldusväärsus. /

Suurettevõtete erastamine ja väliskapital

401 Suurettevõtete erastamine rajanegu avatud konkurentstile./ Vä-
401 liskapitali pole põhjust karta, sest Eesti vajab investeringuid palju
401 rohkem, kui seda kodumaine kapital praegu pakkuda suudab./ Võima-
402 likult paljude erinevate riikide investeerijate osalus Eesti majanduses
401 tervendab ka sisemaist konkurentsi./ Välisinvesteeringud tasakaalus-
402 tavad Venemaa ühepoolsete majandushuvide pealesurumist Eesti riigi-
401 gile./ Väliskapitali osalus Eesti majanduses on ühtlasi ka meie riigi jul-
geoleku huvides./

Eluasemepoliitika

304 Eluasemepoliitika ja eluruumide erastamine on valdkonnad, mis
504 kõige otsesemalt puudutavad igat inimest./ Toimetulek uue olukorraga
504 vajab riigi ja omavalitsuste toetust./ On vajalik eluasemepoliitika, mis
504 hõlmaks nii krediitvõimaluste loomist elamuehituseks ja remondiks
kui ka korteriomanike nõustamist ja koolitust./ Korterturu elavnemine,

kolimistoetus ja elamispinna teabeteenistus peab tagama igale inimese-
le tema ainelistele võimalustele vastava eluaseme kättesaadavuse./ Nä-
hekindlustatud perede tarbeks näeme ette odavamate, nn sotsiaalkorte-
rite sisseseadmist ja eluasemetoetuste maksmise jätkamist. /

Üürisuhted

Üürisuhted tuleb viia turumajanduslikele alustele./ Ainult kor- 401
terituru väljaarendamine tagab jõu- ja soovikohase võimaluse saada 401
kas korteri omanikuks või jääda üürnikuks./ Võrdsed üüritingimused ja
eluasemetagatis peavad olema nii riigi-, munitsipaal- kui ka eramaja- 412
de üürnikel./

Õigusvastaselt võõrandatud vara tagastamine

Õigusvastaselt võõrandatud vara tagastamine ja kompenseeri- 401
mine peab jätkuma ettevalmistatud suunas./ Õigusriik ei tohi kellelki
võtta seadusega antud õigusi./ Vara seaduslikule tagastamisele ei tohi 605
teha takistusi ega kitsendusi./ Kuid omanikud peavad oma taastatud 401
õigustes kandma kõiki neid kohustusi, mida ühiskond vara omanikule 606
ette näeb./ Kinnisvaramaks on abinõu, mille kaudu kinnisvaraomanik 403
aitab katta neid kulutusi, mida ühiskond teeb või on teinud tema vara
väärtustamisel./

Maaomand

Maaomand annab kindlustunde kõigile Eestimaa elanikele./ #401
Seepärast on maareformi kiirendamine jätkuvalt meie reformipoliitika 401
keskne ülesanne./ Maa väljamõõtmine ja kaardistamine on olnud seni
õigusvastaselt võõrandatud maa tagastamise pidurdajaks./ Maa õigus- 401
järgsel omanikul peab olema võimalus organiseerida ise tagastatava 401
maa mõõtmist ja kaardistamist./ Maa omandamiseks tuleb kiiresti luua 401
võimalused ka neile Eesti kodanikele, kellel õigusjärgset maaomandit 401
ei ole. /

MAAMAJANDUS

Mõõdukate püüdluseks on kõikide Eestimaa piirkondade edu- 301
kas areng./ Kuna majanduse ümberhäälestamine on maal raskem kui
linnas, siis vajavad maapiirkonnad riigi toetust. / 703

203 Tuleb lõpule viia pikaleveninud põllumajandus- ja maareform, /
203 millest sõltub otstarbekate majandusüksuste väljakujunemine ja laenu-
tagatiste teke. /

203 Eesti põllumees suutis ja peab taas suutma konkureerida
nii sise- kui ka välisturul. /

Krediidid ja investeringud

203 Me oleme veendunud, et Eestil on head eeldused tulutoova ja
203 konkurentsivõimelise põllumajanduse väljaarendamiseks. / Neid eeldu-
203 si kasutades peab riik arvestama tõsiasi, et põllumajandus vajab suuri
203 investeringuid ja kohanemistoetusi. / tagatistega krediite optimaalse
203 tootmismahuga talude ja majandusühingute rajamiseks. / töötleva
203 tööstuse moderniseerimiseks ja tulutoovate äriplaanide teostamiseks. /
203 Samuti vajab krediite põllumajanduskoolituse ja nõuandeteenistuse
203 arendamine. / Pikaajaliste laenude võimaldamiseks tuleb luua riiklik ta-
203 gatifond ja võimalused hüpoteeklaenude saamiseks. / Põllumajandus
203 kui looduslike tingimuste suhtes tundlik ja aeglase käibega majandus-
203 haru nõuab vastavat kindlustussüsteemi. / millele riik peab looma õigus-
203 likud alused ja sinna oma vahendeid paigutama. /

203 Tootmistalude kõrval tuleb säilitada ka edaspidi koht väike- ja
203 osalise tööhõivega taludele. /

301 Piirkondliku arengu ühtlustamise peamiseks hoovaks on dife-
301 rentseeritud krediitpoliitika, mis suunab senisest rohkem investeerin-
301 guid maapiirkondadesse ja väikelinnadesse. / suurendades ebasoodsates
301 tingimustes olevate piirkondade konkurentsivõimet. /

Põllumajandustoodangu turg

406 Välisturu avamine Eesti põllumajandustoodangule ja turustus-
203 organisatsioonide toetamine on riigi poliitiline ülesanne. / Meie põlluma-
203 jandustoodangule tuleb leida turg nii idas kui läänes. /

401 Toetame avatud turu poliitika jätkamist. / Käsitleme turu regu-
403 leerimist abinõuna, millega riik peab kaitsma tarbija ja tootja huve vas-
406 tavalt vajadusele ja rahvusvahelistele kokkulepetele. / Mõõdukas sisetu-
406 rukaitse liigse imporditava põllumajandustoodangu vastu. / ja ajutiste
406 kaitsetollide valikuline rakendamine on vajalik Eestile sobiva struk-
203 tuuriga põllumajanduse jaluleaitamiseks. /

Ühistegevus ja maamajanduse harud

403 Piiratud majanduslike võimaluste juures on hädavajalik aren-
403 dada põllumajandustootjate eraomandil baseeruvat ühistegevust nii
tootmises, saaduste töötlemises kui ka turustamises. / Ühistegevust toe-
tav erastamispoliitika peab looma selleks piisavad eeldused, säilitades
seejuures tingimused loomulikuks konkurentsiks. /

000 Üheks traditsiooniliseks Eesti maamajanduse haruks on siseve-
403 te ja rannikumere kalapüük. / Selles valdkonnas on vajalik riigi abi, et
taastada ning arendada eraomandusel põhinevat kalamajandust. /

000 Uued maamajanduse harud seonduvad esmajoones alternatiiv-
000 ise maakasutusega (näiteks tehniliste kultuuride kasvatus, mahepõl-
000 lundus, metsandus, elamu- ja puhkemajandus). / Uute majandusharude
000 arendamine ei vastandu traditsioonilisele põllumajandusele, vaid soo-
000 dustab selle säilimist, arengut, infrastruktuuri ning teenindusvõima-
000 luste paranemist. / Asulavälise ja põllumajanduseks vähesobiva maa ka-
sutamine hajaasustusega elamuehituseks viib inimkeskse ja looduslä-
hedase elulaadi poole. /

SÄÄSTLIK ARENG

416 Säästlikkus on looduse, inimeste ning nende vaimse potentsiaa-
601 li hoidmine ja arendamine nagu hoolimatute ja hetkekasule rajatud
416 sammude vältiminegi. / Säästlik poliitika on Eesti looduse ja Eesti rah-
va tuleviku kindlustamine. / Säästlik areng peab teostuma aastakümne-
teks kavandatavate pikaajaliste poliitiliste kokkulepete ja teaduslikul
analüüsil põhinevate riiklike programmide kaudu. /

Loodushoid

501 Eesti vajab jätkuvalt investeringuid ja rahvusvahelist koos-
103 tööd puhta õhu, kvaliteetse joogivee ja inimsõbraliku keskkonna säili-
tamiseks. / samuti Vene sõjaväest jäänud reostuse likvideerimiseks. /

Tervisekindlustus

504 Säästlik poliitika väärtustab iga inimese elu ja tervise. / Tervise-
504 kindlustus peab tagama arstiabi kättesaadavuse. / Tervishoid peab ole-
504 ma ennetav, suunatud eluea pikendamisele, emade ja laste tervise kait-
sele ja meeste varajase suremuse vähendamisele. /

504 Tõsiselt tuleb tegeleda tervislike eluviiside, sealhulgas spordi
412 edendamise ja keelustada tuleb prostitutsiooni, alkoholi ja tubakatoo-
dete reklaam massiteabevahendites.

Perekond ja kodu

603 Perekonda ja kodu tuleb kaitsta ja nende sotsiaalset rolli toeta-
706 da nii seadusandlikult kui ka majanduslikult. Tuleb aidata emasid ja
706 isasid lastele normaalse kasvukeskkonna loomisel. Lastega perede olu-
706 korra kergendamiseks peab säilima riigi ja kohalike omavalitsuste osa-
706 lus lasteaia ja kooli kulude katmisel. Emad ja isad, kes tahavad oma
706 lapsi kuni koolieani kodus kasvatada, peavad saama selleks toetust, mis
706 kolme kodus kasvava väikelapse puhul võrduks keskmise palgaga.
706 Kuid ka laste päevahoiu võimalus peab olema kõigile soovijatele taga-
tud.

705 Erilist tähelepanu vajab puuetega laste ning noorte õppimis- ja
koolitusvõimaluste leidmine ning neile tööhõive tagamine.

603 Pereliikmete kaitse perevägivald eest ning koduhoolitsusest
ilma jäänud laste kaitse vajab turvakodude, kriisi- ja nõustamisteenis-
tuse väljaarendamist.

Vajame noore pere riiklikku programmi.

603 Mida väiksem on sündivus, seda suuremat hoolt ja tähelepanu
vajab iga Eestis sündinud lapse kasvatamine ja tema kõigi võimete väl-
jaarendamine.

Eesti rahva iibe langus tuleb peatada!

KULTUUR JA HARIDUS

502 **Rahvuskultuur on Eesti ühiskonna tugisammas ja rah-
vusriigi loomise olemuslik siht.**

502 Rahvuskultuur on väärtus, mida ei ole võimalik importida, ja
mida saavad luua vaid seda kultuuri kandvad inimesed.

502 Emakeelne haridus ja rahvuskultuuri areng on meie kõigi ene-
seteostamise ja Eesti rahvusliku püsimise alus.

Õppimisvõimalused peavad olema kõigile kättesaadavad ja
keskharidus tasuta. Kutseharidus vajab pidevat kaasajastamist.

Õppemaks

Õppemaks ei tohi saada noortele takistuseks hariduse omanda-
misel. Mõõdukad ei pea õigeks kohustusliku õppemaksu kehtestamist
riiklikes ülikoolides.

Hariduse väärtus

Haridus peab saama vääriliselt hinnatuks ka tööturul. Nende
noorte õppelaen, kes asuvad tööle riigi-, omavalitsus- või haridusasu-
tustesse, tuleks osaliselt või täielikult kustutada.

Täienduskoolitus

Täiskasvanute koolituse ning tööalase õppe võimalused tuleb
välja arendada nii, et majandusliku konjunktuuri muutused ning struk-
tuurilised ümberkorraldused ei põhjustaks töötajate töötuks jäämist.
See õpe peab sisaldama nii professionaalset kui sotsiaalset koolitust, et
tagada ametioskuste kasv ning inimeste konkurentsivõime tööturul.

Tippkultuur ja teadus

Eesti tippkultuur ja teadus vajavad riigi toetust. Kultuuri ja tea-
dust finantseerivatele riiklikele fondidele tuleb eraldada kindel, võima-
lust mööda kasvav osa sisemajanduse kogutoodangust.

SOTSIAALNE KAITSE

Eesti sotsiaalkindlustussüsteem peab vastama euroopalikule
traditsioonile põhinedes isiklikul osalusel, põlvkondade ning jõukama-
te ja vaesemate vahelisel solidaarsusel. Palkade tõusust tulenev sotsiaal-
maksu baasi tugevnemine saab pensionäride, puuetega inimeste ja las-
tega perede sotsiaalse turvalisuse tagamise aluseks.

Eesti integreerumine Euroopasse peab kiirendama euroopalike
sotsiaalkaitse standardite rakendamist. Eestil tuleks ühineda 1995. aas-
ta jooksul "Euroopa Sotsiaalharta".

Pension

304 Pensionäride tänasest parem toimetulek nõuab poliitilisel ja sotsiaalsel kokkuleppel põhineva kolmeastmelise pensionisüsteemi väljaarendamist ja selleks vajaliku seadusandluse ning fondide loomist 1995. aasta jooksul.

Väljaarendatud pensionisüsteemi moodustavad:

304 * rahvapension (sotsiaalmaksust laekuvatest vahenditest üldise sotsiaalkindlustuse alusel); /

304 * tööpension (tööandjate ja töövõtjate vahelise kokkuleppe alusel); /

304 * kindlustuspension (vabatahtliku kindlustuse alusel). /

304 Rahvapension koos tööpensioniga peab rajanema põlvkondade vahelisel solidaarsusel ja tagama pensionäridele sissetuleku, mis moodustaks vähemalt poole keskmisest palgast. /

304 Üleminek tööpensionile peab võimaldama paremat äraelamist ka neile, kes juba täna on pensionil. Pensionifondidesse makstavad summad peaksid olema maksuvabad nii tööandjate kui ka töövõtjate jaoks. /

Tööhõive

701 Lähiajal võib ennustada tööhõiveprobleemide teravnemist. Riigi tööhõivepoliitika põhisuunaks tööpuudusega seotud probleemide lahendamisel ei ole ainult abiraha väljamaksmine, vaid just tööhõive struktuuri suunamine, abi uute töökohtade loomisel ja tööhõivet soodustava regionaalpoliitika elluviimine. Me peame tähtsaks tööandja ja töötaja vahelist sotsiaalset partnerlust. /

701 701 701 701 405 Naistele peavad olema tööturul tagatud võrdsed võimalused. Süvenev tendents maksta naistele madalamat palka kui meestele vajab seadusandlikku tõkestamist sotsiaalseid ja inimõigusi käsitlevate rahvusvaheliste konventsioonide alusel. /

RIIKLUS

202 Mõõdukatele teeb muret, et usaldus riigivõimu ja kohalike omavalitsuste vastu on langenud ohtlikult madalale. Ometi on demokraatliku ja turvalise ühiskonna rajamine ilma hästi toimivate ameti-

asutusteta võimatu. Inimeste ja riigi huvidele mõtleb ja ausalt töötav ametnik on sama väärtuslik kui hea õpetaja, insener või arst. / 704

Ametnik ja ametiasutused

Me peame vajalikuks puhastada ametiasutused korrupsioonist/ asjatust bürokraatiast ja hoolimatust suhtumisest inimeste mure- 304
desse. Samuti tõsta au sisse asjaliku ja ausa ametniku töö Eesti riiklu- 304
se igapäevasel arendamisel. Riigivaradega tehtavad tehingud ning riigiametnike seosed ettevõtlusega peavad olema avalikkuse kindla kont- 304
rolli all. /

Riik ja omavalitsused

Riigi tugevus sõltub omavalitsuste ja riigivõimu sujuvast koos- 301
tööst. Ei tohi olla üksteisest lahus või üksteisele vastanduvat Toompea- 301
Eestit ja omavalitsuste Eestit. Ka head seadused ei toimi, kui puudu- 000
vad nende head täitjad. Me leiame, et hetkel on riigi ja omavalitsuste suhete tasakaal rikutud eeskätt liigselt tsentraliseeritud funktsioonide 301
ja maksude tõttu. /

Riigil koos omavalitsustega tuleb jätkata omavahelise ülesanne- 303
te jaotuse korrastamist, tuues inimeste igapäevaeluga seonduvate probleemide lahendamise neile lähemale. See tähendab, et omavalitsused peavad saama piisava rahalise katte oma funktsioonide täitmiseks 301
kohaliku elu edendamisel ning inimeste sotsiaalsel kaitsel. /

Seetõttu pooldame omavalitsustele laekuvate riiklike maksude 301
osa suurendamist. /

Eesti terviklikkuse arendamine

Nii maa ja linna kui ka Eesti erinevate piirkondade arengu ta- 301
sakaalustamine on hädavajalik Eesti terviku huvides. /

Piirialade majanduslik areng on ühtlasi ka julgeoleku tagati- 301
seks Eesti riigile. /

Kuna majanduse ümberhäälestumise raskused on maal suure- 301
mad kui linnas, siis on majanduse struktuurimuutused vältimatud. 301
Maal peab olema senisest rohkem kohta tööstusel, kaubandusel, tee- 301
nindusel ja muul ettevõtlusel. Maapiirkondades tuleb toetada intellek- 301
tuaalsete keskuste (kultuuri- ja haridusasutuste) arendamist. /

RIIGIKAITSE JA ELANIKKONNA TURVALISUS

104
104
104
Riigikaitse põhialustes tuleb saavutada Eesti poliitiliste jõudude vahel üksmeel. Eesti riigikaitse prioriteediks on tõhusa piirikaitse kujundamine. Eesti üldine kaitsevõime nõuab aga kõigilt eestlastelt väljaõpet ja valmisolekut kodumaa kaitsmiseks. /

104
104
Riigi kulutused tõhusa riigikaitse ja korravalve arendamiseks peavad olema põhjendatud, et vältida nii asjatut koonerdamist kui ka vahendite raiskamist. Riigikaitsele tuleb loovutada nii palju maksu- maksjate raha kui võimalik, aga mitte enam kui vajalik. /

605
605
Inimeste turvalisuse ja julgeoleku tagamisel on esmatähtis kõrvaldada kuritegevuse allikad. Organiseeritud majanduskuritegevust ja sotsiaalse põhjakihi levikut saab tõkestada ainult politsei, maksumetnike, tolliametnike ja sotsiaaltöötajate koostöös ning elanikkonna toetusel. /

704
Korrakaitse ja kontrolli asutused tuleb kindlustada usaldusväärse väljaõppinud kaadriga, kellele tuleb tagada eesti keskmist ületav palk ning sotsiaalsed tagatised, mis vastavad nende töö ohtlikkusele.

VÄLISPOLIITIKA

Eesti välispoliitika lähtekohad

Eesti välispoliitika peab arvestama järgmisi objektiivseid asjaolusid:

- 000
601
101
000
- * Eesti geopoliitilist asendit;
 - * Eesti ajaloolist ja rahvuslik-kultuurilist identiteeti - kuulumist Euroopa kristliku kultuuri piirkonda, läänelikku omandi- ja õigusüsteemi;
 - * Eesti lähimate naabrite ning suurimate majanduspartnerite - Soome ja Rootsi - ühinemist Euroopa Liiduga.
- Eesti välispoliitika peab tagama riigi julgeoleku ning pääsu rahvusvahelisele turule.

Välispoliitika suunad

Möödukad näevad Eesti välispoliitilist perspektiivi idalääne suuna tasakaalustatud arendamises, mis on vajalik nii Eesti riigi julgeoleku kindlustamiseks kui ka sotsiaalse ja majandusliku arengu tagamiseks. 101

Eesti rahvuslik-kultuuriline identiteet ühelt poolt ja vajadus vastu seista Venemaa mõjusfääri jäämisele teiselt poolt, tingivad vajaduse võimalikult kiiresti ja kõikidel tasanditel liituda ühineva Euroopa julgeoleku- ja majandusstruktuuridega. Selles protsessis saab Eesti toetuda oma Läänemere-äärsetele naabritele ja loomulikele liitlastele. / 103
108
101

Euroopa Liit

Jätkates Euroopa Liiduga võimalikult kiire integreerumise poliitikat, saab Eesti tulevikus Euroopa Liidu liikmena vaba pääsu vene turule võrdsetel tingimustel teiste Euroopa Liidu liikmetega. / 108

Euroopa Liidus kehtivad sotsiaalse kaitse nõuded, aga samuti regionaalarengut ja siseriiklikel ressursidel põhinevat tootmist (sh põllumajandust) soosivad poliitilised kokkulepped on abiks ka Eesti sise- poliitiliste probleemide lahendamisele ning sotsiaalsfääri ja majanduse tasakaalustatud arengule. / 108

Oluliseks eelduseks Eesti integreerumisel Euroopasse on suhete normaliseerimine Venemaaga, eriti piiriküsimuse lahendamine. / 103

* * *

VALIDES "MÖÖDUKAD", TEETE MÕISTLIKU VALIKU -
VALITE EESTILE TASAKAALUKA ARENGU
JA
USALDUSVÄÄRSE POLIITIKA

«MÕÕDUKAD» 1992 – 1995

Astudes uuesti ühises «Mõõdukate» valimisliidus oma valijate ette, hindavad sotsiaaldemokraadid ja maa-keskerakondlased kriitiliselt seni Riigikogus ja valitsuses äratehtut.

«Mõõdukate» tegevuse plusspoolele Riigikogus ja valitsuses jääb:

- Eestis demokraatliku parlamentaarse õigusriigi aluste kindlustamine;
- kindla õigusliku aluse loomine omandisuhete ümberkorraldamisele ja eraomandi taastamisele ja kompenseerimisele;
- võimaluse loomine erastamisväärtpaberite kasutamiseks, sealhulgas üürnikele korterite väljaostmiseks;
- aktsiate avaliku müügi käivitamine;
- järjekindel tegutsemine «ärastamise» tõkestamiseks ja seadusel tugineva erastamise läbiviimiseks;
- talunike õiguste eest seismine;
- töösuhteid, palga- ja puhkusekorraldust, töövõtjate huvide kaitset puudutavate seaduste vastuvõtmine;
- regulaarse palgatõusu tagamine eelarveliste asutuste töötajatele;
- valitsuse, tööandjate ja töövõtjate vaheliste sotsiaalse partnerluse suhete kindlustamine;
- sotsiaalse kaitse süsteemi rajamine, mis tasakaalustaks parempoolset majanduspoliitikat ja tagaks majanduse edenedes elatustaseme tõusu ka vähekindlustatud peredele;
- alusepanemine elatusrahade ja lastetoetuste järk-järgulisele tõstmisele;
- järjekindel vastuseis tasulise hariduse kehtestamisele;
- täiskasvanute koolituse ja vabahariduse arenguks vajaliku õigusliku ja majandusliku aluse rajamine;
- haigekassade tegevuse üle riikliku kontrolli sisseseadmine;
- perearstide süsteemile aluse panemine;
- kodurahu ja sotsiaalse stabiilsuse taotlemine eestlaste ja muulaste suhetes;

- Eesti Euroopaga liitumise ettevalmistamine sotsiaal- ja põllumajanduspoliitika alal;
- konstruktiivsete lahenduste otsimine Eesti-Vene piiriküsimusele.

Kaks ja pool aastat on «Mõõdukad» olnud tasakaalustavaks jõuks parempoolses valitsuses. «Mõõdukate» püüd hoida Eesti riigi stabiilsust ja leida lahendust kriisidele on meile pannud viimastel valimiste eelsetel kuudel raske ülesande: olles peaministri poliitiline tugi aidata taastada rahva usaldust riigivõimu vastu. «Mõõdukate» jätkuvaks sihiks on olnud ühiskondlikele lepetele tuginev demokraatlik poliitika. Peame tõdema, et just siin on senise riigivalitsemise kogemus olnud kõige negatiivsem. Eestis ei ole veel õnnestunud saavutada poliitilisi ja sotsiaalseid kokkuleppeid, mis aitaksid saavutada

- riigi ja omavalitsuste koostööd;
- kogu elanikkonna heaolu ja sotsiaalse turvalisuse tõusu, mis vastaks Eesti majanduslikule edukusele;
- maaelanike ja linlaste huvidele ühtviisi vastavat põllumajanduspoliitikat;
- tööandjate ja töövõtjate osalusel toimivat tööpensioni ja tööpuuduskindlustust;
- omanike ja üürnike huve tasakaalustavat eluasemepoliitikat;
- kõikidele poliitilistele jõududele siduvat julgeolekupoliitikat;
- eesti rahva, eesti kultuuri ja eesti looduse kestmist tagavat säästliku arengu poliitikat.

«Mõõdukad» lähevad Riigikogu valimistele sooviga jätkata alustatud reforme koostöös teiste poliitiliste jõududega, kelle sihiks on majanduslikult edukas, inimsõbralik ja turvaline

EUROOPALIK EESTI!